

Berlin – Pomnik Żołnierzy Radzieckich w Treptower Park

Historia

Pomnik Żołnierzy Radzieckich w Treptower Park, nazywany też Pomnikiem w Treptow, to miejsce pamięci położone w parku Treptower w berlińskiej dzielnicy Treptow-Köpenick. Założenie, ukończone w maju 1949 r., a zbudowane na zlecenie wojsk radzieckich, miało być centralnym miejscem pamięci dla żołnierzy Armii Czerwonej poległych w walkach II wojny światowej.

Na projekt miejsca pamięci w Berlinie-Treptow komendantura radziecka rozpisała konkurs, na który wpłynęły liczne propozycje. Od czerwca 1946 r. zaczęto realizować ideę radzieckiego „kolektywu twórców”, do którego należeli architekt Jakow S. Belopolski, rzeźbiarz Jewgienij Wuczetyusz, malarz Aleksander A. Gorpenko oraz inżynier Sarra S. Walerius.

Poza rzeźbami i płaskorzeźbami zamontowano także ogromne znicze o przekroju 2,5 m, a wykonane w 1948 r. w odlewni artystycznej Lauchhammer.

Na teren pomnika Żołnierzy Radzieckich w Treptow wchodzi się od ulicy Puschkinallee, przechodząc pod łukiem triumfalnym z szarego granitu. Na cześć poległych żołnierzy widnieje na nim napis, że „polegli za wolność i niepodległość socjalistycznej ojczyzny”. Idąc dalej dochodzi się do pewnego rodzaju dziedzińca, z trzymetrową rzeźbą, alegorią pogrążonej w żałobie po poległych synach Matki Ojczyzny. Stąd rozciąga się oś widokowa na główny monument.

Szeroka droga, lekko wznosząca się ku górze i otoczona brzoza brodawkowymi, prowadzi wzdłuż centralnej osi do głównego pola założenia. Zaznaczone jest ono dwoma wielkimi stylizowanymi flagami z czerwonego granitu, które z obu stron pochylają się nad drogą. Na każdej z nich na stronie czołowej znajdują się rzeźby kłęczącego żołnierza w pełnym umundurowaniu, uzbrojonego w pistolet maszynowy.

Stąd kilka schodów prowadzi w dół do symbolicznego pola grobów, stanowiącego środek założenia. Groby porośnięte trawą i otoczone niskimi żywopłotami zaznaczone są pięcioma kwadratowymi płytami kamiennymi, na których, na każdej z osobna umieszczono wieniec laurowy.

Wzdłuż zewnętrznego obramowania pola ustawiono szesnaście białych sarkofagów z marmuru. Na obu dłuższych bokach sarkofagów umieszczone są płaskorzeźby przedstawiające sceny z Wielkiej Wojny Ojczyźnianej Narodów Radzieckich, zaś na polu krótszym wykuto cytaty z wypowiedzi Józefa Stalina – w języku rosyjskim po lewej [północnej] stronie, a w niemieckim tłumaczeniu po prawej [południowej].

Ostatnie dwa sarkofagi poświęcone bohaterskiej śmierci żołnierzy ustawione są w jednej linii z centralnym punktem założenia, usypaną symbolicznie mogiłą. Dominuje nad nią podwójny stożkowaty cokół stojącej rzeźby „Wyzwoliciel” autorstwa Jewgienija Wuczetyusza. Postać przedstawia żołnierza, w prawej ręce trzymającego miecz, a w lewej, w opiekuńczym geście, niosącego dziecko – pod jego butami pęka właśnie swastyka. Rzeźba ma 12 metrów wysokości, waży 70 ton. Dziecko symbolizuje niewinny lud, który teraz w ramionach wyzwoliciele może patrzeć w lepszą przyszłość.

Rzeźba wznosi się nad zbudowanym na usypanym kopcu pawilonem, do którego można wejść. Kopic i pawilon przypominają kurhan, średniowieczną słowiańską mogiłę z Niziny Ocko-Dońskiej. W Treptower Park kopic ten, wraz z pawilonem i rzeźbą, wynoszące razem 30 metrów, tworzą jasno określony centralny punkt 10-hektarowego założenia.

W założeniu Pomnika Żołnierzy Radzieckich w Treptower Park znajdują się groby ponad **5000 żołnierzy radzieckich**.

W czasach istnienia NRD pomnik w Treptower Park był centralnym miejscem uroczystości upamiętniających kolejne rocznice zakończenia wojny i propagandowych imprez masowych różnych organizacji społecznych. Corocznie 8 maja, w Dzień

Wyzwolenia, odbywało się tu starannie inscenizowane składanie wieńców przez działaczy partii komunistycznej SED.

Ostatnia ceremonia wojskowa – z towarzyszeniem składania wieńców przez kanclerza Helmuta Kohla i prezydenta Rosji Borysa Jelcyna – odbyła się w sierpniu 1994 r., z okazji wycofania się wojsk radzieckich z Niemiec.

Matthias Barelkowski

Pamięć

patrz: Historia

Informacje praktyczne

Berlin – Pomnik Żołnierzy Radzieckich w Treptower Park

Berlin-Treptow, ok. 10 min. pieszo od stacji S-Bahn Treptow, w Treptower Park, między Puschkinallee und ul. Am Treptower Park. Wstęp wolny, otwarte dla wszystkich.

Puschkinallee, 12435 Berlin